

**PRIPREMA ZA IZVEDBU NASTAVNOG SATA NA
STRUČNOM ISPITU**

**PREDMET: INSTRUMENTALNA NASTAVA
KLAVIR**

**NASTAVNA JEDINICA:
OBRADA ZADANE LITERATURE ZA IV. RAZRED
OSNOVNE GLAZBENE ŠKOLE**

OPĆI PODACI O IZVEDBI NASTAVNOG SATA

I. OBLICI NASTAVE:

- Individualni

II. NASTAVNE METODE:

- preslušavanje
- usmeno izlaganje
- razgovor
- objašnjavanje glazbenih termina
- rješavanje problema
- poticanje kreativnosti
- čitanje notnog teksta
- imitacija
- postavljanje pitanja
- analiza notnog teksta
- uvježbavanje

III. ZADACI NASTAVE:

a) obrazovni:

- upoznati obrasce prstometa a mola i princip podmetanja palca i premetanja ruke preko palca
- prepoznati glazbenu frazu
- prepoznati trodijelnu ABA formu
- upoznati formu dvoglasne invencije

- upoznati ukrase praler i mordent
- upoznati glazbenu formu klasične sonate i sonatne forme
- samostalno odabrati dinamiku
- upoznati triller i predudar (vorschlag)
- upoznati učenika sa zvučnim efektima dobivenim korištenjem pedala
- stjecati samostalnost u vježbanju
- upoznati tehničke načine vježbanja

b) funkcionalni:

- razvijati slušnu predodžbu (kontrola tona)
- osvještavati elastičnost tijela i kontrolu pokreta kao preduvjet dobrog izvođenja
- usvajati naviku pravilnog držanja tijela
- razvijati neovisnost ruku
- usavršavati tehniku sviranja ljestvica, akorada te malih i velikih rastvorbi
- usavršavati legato, staccato i *cantabile* načine izvedbi
- razvijati osjećaj za kretanje i razvoj melodije
- usavršavati izvedbu pedala
- razvijati osjećaj za puls i metriku
- razvijati izražajne sposobnosti učenika
- razvijati maštu učenika
- razvijati osjećaj za tonske boje
- razvijati motoričke sposobnosti
- razvijati izvođačke sposobnosti
- razvijati vještinu pravilnog vježbanja
- razvijati analitičke sposobnosti
- razvijati sposobnost samoprocjene
- razvijati sposobnost pamćenja

c) odgojni:

- razvijati pozitivan stav i poštovanje prema umjetnosti
- stjecati radne navike
- razvijati otvorenost prema novim spoznajama
- razvijati naviku učenja s razumijevanjem
- razvijati samokritičnost
- stjecati strpljenje, upornost, samodisciplinu
- stjecati povjerenje u vlastite sposobnosti
- poštivati autorove ideje (točna reprodukcija zapisa)

- razvijati naviku redovitog i sistematičnog vježbanja
- razvijati samostalnost u radu
- poticati unutarnji doživljaj djela
- poticati interes za razdoblje baroka, klasicizma i romantizma
- poticati kreativnost

SADRŽAJ NASTAVNOG SATA

- a molharmonijskaljestvica s protupomakom kroz četiri oktave, kromatskaljestvica, veliki trozvuk, mala i velika rastvorba, četverozvuk smanjenog septakorda, mala rastvorba smanjenog septakorda
- J. S. Bach: Dvoglasna invencija br. 1 u C duru
- W. A. Mozart: Sonata Facile, C dur, I. stavak
- R. Schumann: Album za mladež: Mai, lieber Mai, op 68 br. 13

TIJEK NASTAVNOG SATA

Trajanje sata: 45 minuta

Prije početka sata provjerit će učionicu: jesu li na raspolaganju za održavanje nastave jedan ili dva klavira, da li su za klavirima klavirski stolci i ima li još stolaca i koliko je velika učionica.

Uvod

Na početku sata oslovit ću učenicu imenom i predstaviti joj se. U kratkom razgovoru nastojat ću uspostaviti što bolji kontakt. Objasnit ću joj svrhu održavanja današnjeg sata i ohrabriti je. Kroz razgovor ću ukloniti njen eventualni strah ili tjeskobu.

Zamoliti ću je da se smjesti za klavir i pri tome ću provjeriti njezin smještaj za instrumentom: visinu stolca, udaljenost stolca od klavira i držanje tijela.

Planirano vrijeme: 1 minuta

Ljestvica: a molharmonijski

ZADACI

Obrazovni:

- upoznati obrasce prstomete a mola i akorada
- osvještavati elastičnost tijela i kontrolu pokreta kao preduvjet dobrog izvođenja

Funkcionalni:

- razvijati slušnu predodžbu (kontrola tona)
- osvještavati pravilno držanje tijela, ruku i šaka (naročito vođenje ručnog zgloba s pokretom cijele ruke i premještanjem težišta tijela),
- razvijati neovisnost ruku
- usavršavati tehniku sviranja ljestvice, akorada te malih i velikih rastvorbi

Odgojni:

- razvijati samokritičnost i samostalnost u vježbanju

Po programu za IV. razred osnovne škole, učenica svira ljestvicu kroz četiri oktave paralelno i u protupomaku te kromatsku ljestvicu kroz dvije oktave paralelno. Također svirakvintakord s obratima, malu i veliku rastvorbu te smanjeni septakord s obratima akordijski i malu rastvorbu.

Zamoliti ću učenicu da odsvira ljestvicu. Kad završi, istaknut ću što je dobro napravila. Pitat ću je da li ona možda zna što bi se moglo bolje izvesti. Ako sama uoči što treba promijeniti, pitat ću je zna li kako postići tu promjenu (usmjerit ću je na moguće odgovore...). Ako kod izvedbe

učenica nije siguran u prstomet, objasnila bih joj princip prstometa a mola. Pokazat ću joj i vježbe za lakše pamćenje prstometa koje će joj pomoći i za uvježbavanje spretnog podmetanja palca pod šaku i premetanje ruke preko palca.

Ljestvica se svira legato. Obratit ću pažnju na elastičnost ručnog zgloba učenice i kvalitetu zvuka. Ako učenica svira ljestvicu sigurno i u ujednačenom tempu, dogovorit ćemo se u kakvim dinamikama može svirati ljestvicu. Kako bi učenica dobila željeni zvuk, mogu se poslužiti metodom demonstracije ili imitacije. Kod izvedbe male rastvorbe kvintakorda i smanjenog septakorda i njihovih obrata, pripazit ću na gipkost ručnog zgloba učenice. Zajedno ćemo ustanoviti što treba kod kuće usavršiti do sljedećeg sata. Povremeno ću se kretati oko učenice da provjerim da li je njezino držanje za instrumentom još uvijek pravilno.

Planirano vrijeme: 8 minuta

J. S. Bach: Dvoglasna invencija br. 1 u C duru

ZADACI

Obrazovni:

- upoznati formu dvoglasne invencije
- upoznati ukrase praler i mordent

Funkcionalni:

- razvijati osjećaj za puls i metriku invencije
- izvesti ukrase
- razvijati osjećaj zakretanje i razvoj fraze
- usavršavati izvedbu cantabile

Odgojni:

- poticati interes za razdoblje baroka
- razvijati samostalnost vježbanja

Zamoliti ću učenicu da odsvira cijelu invenciju. Nakon što završi pohvaliti ću je i reći što je dobro napravila. Prije no što počnemo detaljnije izrađivati skladbu uvesti ću je u stilska obilježja barokne glazbe i kroz

razgovor objasniti termine dvoglasne invencije (tema, odgovor, sekvenca, kadenca, tema u inverziji). Budući da invencija sadrži ukrase, objasniti će joj pravilno izvođenje trilera. Važno je da se kod pralera glavni ton izmjenjuje s gornjim izmjeničnim, a kod mordenta s donjim izmjeničnim. Praler se obilježava valovitom linijom koja je kod mordenta prekrižena.

Tema dvoglasne invencije počinje u gornjem glasu, a nakon nje slijedi odgovor u donjem glasu za oktavu niže. Takav isti slučaj imamo i u drugom taktu samo što je tema na dominantu, kao i odgovor. Tada slijedi međustavak koji se sastoji od teme u inverziji u gornjem glasu koja se javlja četiri puta. Istodobno, u donjem glasu se javlja model koji se sekventno zajedno sa temom tri puta spušta za tercu niže. U petom taktu javlja se tema u donjem glasu, a zatim slijedi model koji vodi u kadenca koja potvrđuje tonalitet G dura. Za to vrijeme u gornjem glasu javlja se odgovor teme u inverziji.

Slijedi drugi dio i tema u novom tonalitetu (G dur) u donjem glasu i odgovor u gornjem glasu za dvije oktave više. U sljedećem taktu javlja se tema u donjem glasu na dominantu i odgovor u gornjem glasu. Slijedi tema u inverziji u donjem glasu na dominantu subdominante i odgovor u inverziji u gornjem glasu. Zatim se javlja tema u donjem glasu na subdominanti te odgovor u inverziji u gornjem glasu s kojim se modulira u tonalitet d mola. U sljedećem međustavku u donjem glasu javlja se tema u inverziji tri puta u d molu, a četvrti puta modulira u tonalitet a mola. Istovremeno, u gornjem glasu nalazi se model koji se sekventno javlja tri puta svaki put za tercu niže. Slijedi tema u gornjem glasu u tonalitetu a mola te tema u inverziji u donjem glasu. Ovaj dio završava autentičnom kadencom u a molu.

U trećem dijelu javlja se tema u inverziji u gornjem glasu, zatim tema u inverziji u donjem glasu, pa tema u gornjem, tema u donjem te tema u inverziji u donjem i gornjem glasu. Slijedi tema u gornjem glasu i tema u donjem glasu na dominantu subdominante C dura. Završni dio kreće sa temom u gornjem glasu u tonalitetu C dura koja se javlja tri puta, uvijek za tercu više. U donjem glasu temu prati model u inverziji koji se također javlja tri puta, uvijek za tercu više. Slijedi tema u donjem glasu, tema u inverziji u gornjem glasu, augmentirana tema u donjem glasu te kadenca u C duru.

Nakon zajedničke formalne analize djela krenut ćemo s interpretativnom analizom. Tražit ćemo od učenice da mi opiše karakter invencije te ju time navesti da cijelu invenciju svira najljepšim mogućim tonom-cantabile. Učenici također treba usmjeriti pažnju na činjenicu da

tema uvijek počinje na laki dio dobe te da iz toga razloga nije dobro naglasiti sam početak teme. Budući da je ova invencija pjevnog karaktera, savjetovat ću učenici da ju izvodi legato. Pri ponovnom izvođenju sugerirat ću učenici da obrati pažnju na lijepo fraziranje, dinamiku te izvođenje određenog tempa. Na kraju ću pohvaliti učenicu na dobrom reagiranju.

Planirano vrijeme: 10 minuta

W. A. Mozart: Sonata Facile , C dur I. stavak

ZADACI:

Obrazovni:

- upoznati formu klasične sonate
- upoznati stil izvođenja urazdoblju klasike

Funkcionalni:

- slušno prepoznati prvu i drugu temu
- razvijati metakognitivne vještine (učiti kakoučiti ili vježbati);
- razvijati izvođačke sposobnosti i osjećaj za puls

Odgojni:

- poticati samostalnost procjene svoje izvedbe u odnosu na notni tekst (visina, trajanje tonova i agogičke oznake)
- poticati interes za razdoblje klasike
- razvijati samostalnost u radu

Zamoliti ću učenicu da odsvira prvi stavak sonate. Nakon što završi pohvaliti ću je i reći što je dobro napravila. Zatim ću razgovarati s učenicom da saznam koliko zna o klasičnoj sonatnoj formi. Zajedno ćemo pronaći osnovne dijelove sonatne forme (ekspozicija, provedba i repriza) i odrediti kakav je karakter prve, a kakav druge teme. Prva tema sastoji se od male rečenice te nekoliko ljestvičnih nizova koji se javljaju u sekvencama, svaki puta za sekundu niže. Prva tema završava kadencom u G-duru. Nakon prve I. teme u C-duru i mosta koji traje jedan takt, slijedi raspjevanija II. tema u G-duru u kojem i završava ekspozicija. Druga tema sastoji se od dvije identične dvotaktne fraze, zatim motiva u

rastavljenim akordima koji se kreću u sekvencama. Slijedi kratka reminiscencija na prvu temu te kadenca. Provedba počinje u g molu i u kratkoj provedbi skladatelj koristi materijal iz kadence ekspozicije te kroz nekoliko sekvenci prolazi kroz tonalitete g-mola, d-mola i a-mola te konačno modulira u tonalitet F-dura. Slijedi repriza prve teme u F-duru. U reprizi javlja se I. tema u F-duru i II. tema u C-duru u kojem i završava stavak sonate.

Za tečnu izvedbu potrebno je da učenica vlada tehnikama sviranja ljestvičnih pasaža i izvedbom trilera. Triler se izvodi brзом izmjenom osnovnog tona i njegove gornje sekunde. Ako učenica ima poteškoća s ljestvičnim nizovima, pokazat ću joj načine na koji ih može izvježbati. Razgovarat ćemo o oblikovanju fraza i slušat ćemo da li se melodija čuje jasno iznad pratnje. Kao i većina djela u klasici, sonata ima homofonu strukturu. Potrebno je pažnju usmjeriti na odnos između melodije i pratnje, jasno fražiranje, pravilno disanje, precizan ritam, dinamičke kontraste i kontraste karaktera I. i II. teme kao i održanje pulsa skladbe. U slučaju da učenica ima problema s održavanjem pulsa, savjetovat ću joj da vježba uz pomoć metronoma.

Prije nego što poslušam sljedeću skladbu tražit ću od učenice da još jednom razmisli o stavku, da se dosjeti što smo radili i zaključi o čemu mora voditi računa kod kuće kad vježba I. stavak sonate.

Planirano vrijeme: 12 minuta

R.Schumann: Album za mladež; Mai, lieber Mai, op. 68 br. 13

ZADACI

Obrazovni:

- prepoznati trodijelnu ABA formu
- prepoznati frazu
- upoznati stil izvođenja u doba romantizma

Funkcionalni:

- slušno prepoznati prvu i drugu temu
- razvijati osjećaj za kretanje i razvoj melodije
- razvijati osjećaj za korištenje pedala
- razvijati izražajne sposobnosti učenika
- razvijati osjećaj za tonske boje

Odgojni:

- poticati unutarnji doživljaj djela
- poticati interes za razdoblje romantizma
- poticati kreativnost

Zamoliti ću učenicu da mi odsvira skladbu. Kad završi istaknut ću što je dobro napravila. Pitat ću je da li je prepoznala dijelove koji se ponavljaju. Skladba je pisana u trodijelnoj formi ABA. A dio se ponavlja dva puta, a zatim slijedi B dio i varirani A dio (A`) te se ta dva dijela također ponavljaju dva puta.

Metodama demonstracije i imitacije potaknut ću učenicu da usavrši interpretaciju djela (dinamika, agogika i korištenje pedala). Objasnit ću joj kako skladba počinje dvotaktnom frazom koja se ponavlja u sekvenci za sekundu više. Zamolit ću je da prvu frazu odsvira tiše, a drugu glasnije i pokretljivije. Pojasnit ću joj kako su mala agogička odstupanja dozvoljena u stilskom razdoblju romantizma. Slijede dva jednaka motiva gdje učenica opet treba obratiti pažnju na to da jedan motiv odsvira glasnije, a drugi tiše, a zatim da raspjeva melodiju u crescendo sve do varave kadence te postupno smiri prvu temu u zadnja dva takta. Tema se zatim doslovno ponavlja pa ću učenici usmjeriti pažnju na promjenu dinamike uz upotrebu *una corde* kako bi ponovljena tema imala drugačiju boju.

U kratkom B dijelu ponovno ćemo obratiti pozornost na sekventno kretanje melodije i na pravilno korištenje dinamike u tim sekvencama (prva tiša, a druga glasnija). Slijedi varirani A dio u kojem treba slušati dvotaktne fraze i prema njima pravilno koristiti dinamiku. Do kraja skladbe se još jednom ponavljaju B dio i varirani A dio. Kroz cijelu skladbu predlagat ću učenici korištenje pedala (sinkopirani, legato, ritmički). Također ću pripaziti na to da joj se melodija čuje jače od pratnje. Ako učenica bude imala poteškoća s izdvajanjem melodije u dvohvatima, objasnit ću joj na koji način to treba vježbati kod kuće.

Planirano vrijeme: 12 minuta

Završetak

Na kraju sata pohvalit ću učenicu za napredak postignut na satu, provjeriti da li je sve shvatila i da li zna što će raditi kod kuće. Zahvalit ću se učenici na pažnji, što je dobro surađivala i maksimalno se zalagala. Zaželjet ću joj uspjeh u daljnjem školovanju i puno uživanja u glazbi.

Planirano vrijeme: 2 minute

